

Vojčík, P. a kol.
Občiansky zákonník. Stručný komentár.
Tretie vydanie.
Iura Edition, Bratislava 2010, str. 187 a nasl.

§ 52

(1) Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

(2) Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

(3) Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

(4) Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Znenie tohto ustanovenia bolo zmenené novelou (zákonom č. 568/2007 Z.z. Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy sa za spotrebiteľskú zmluvu považuje každá zmluva, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzaviera dodávateľ so spotrebiteľom. V súvislosti s implementáciou smernice č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách však treba dôsledne odlišovať problematiku a inštitút ochrany spotrebiteľa, ktorý sa vzťahuje na akýkoľvek zmluvný vzťah (zmluvu), ktorý sa uzavrie medzi spotrebiteľom a dodávateľom, od osobitného druhu spotrebiteľskej zmluvy, ktorá sa spravidla uzaviera tak, že obsahuje zmluvné podmienky, ktoré spotrebiteľ nebol schopný ovplyvniť. Uvedená smernica za spotrebiteľskú zmluvu považuje iba takú zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť jej obsah. Ustanovenia § 52 a nasl. sa vzťahujú práve na tento druh zmlúv. Ide o osobitnú ochranu v rámci ochrany spotrebiteľa. Zákon v § 53 vymedzuje neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách, pričom rozlišuje, či boli individuálne dohodnuté, alebo nie. Pre spotrebiteľskú zmluvu vymedzenú v tomto ustanovení sú dôležité tie podmienky, s ktorými sa síce spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy, ale nemohol ich ovplyvniť. Za neprijateľné podmienky sa však považujú aj tie, s ktorými sa spotrebiteľ nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy [§ 53 ods. 4 písm. a)]. Preto pojem spotrebiteľská zmluva možno vymedziť v širšom a užšom zmysle.

V širšom zmysle to bude každá zmluva uzavieraná medzi spotrebiteľom a dodávateľom. V užšom zmysle pôjde o tie spotrebiteľské zmluvy, ktorým treba venovať osobitnú pozornosť a ktorých podmienky na uzavieranie sú všeobecne zakotvené v § 52 a nasl. Ide o osobitný spôsob ochrany spotrebiteľa pri uzavieraní tých zmlúv, pri ktorých sa zmluvné podmienky pripravujú vopred a pri ktorých, ako sme už uviedli, spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť ich obsah. Aj keď

zákonodarca tieto skutočnosti (na rozdiel od predchádzajúceho znenia § 52) výslovne neuviedol, je zrejmé, že praktická aplikácia ustanovení § 52 a nasl. prichádza do úvahy práve pri týchto spotrebiteľských zmluvách.

Tieto naše závery potvrdzuje aj znenie § 53 ods. 1 posledná veta, podľa ktorého dojednanie neprijateľných podmienok neplatí, ak ide o podstatný predmet plnenia, primeranú cenu plnenia, alebo (a to je dôležité), ak neprijateľné podmienky boli dojednané individuálne.

Vymedzenie pojmu spotrebiteľská zmluva v novom znení § 52 je lepšie v tom, že za spotrebiteľské zmluvy sa nepokladajú iba tie odplatné zmluvy, ktoré sa uzavierajú podľa ôsmej časti Občianskeho zákonníka, resp. ktoré sa uzavierajú podľa § 55 a nasl. OZ.

Predchádzajúca úprava medzi spotrebiteľské zmluvy nezaradila napríklad nepomenované zmluvy uzavierané podľa § 51 OZ a ani zmluvy uzavierané podľa iných zákonov. To však bola zúžená aplikácia spomínanej smernice. Množstvo typických spotrebiteľských zmlúv sa totiž uzaviera podľa Obchodného zákonníka a aj podľa iných osobitných zákonov (napr. podľa zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách a pod.).

Iná je otázka, že v každom prípade uzavieraní zmlúv (napr. pri predaji tovaru v obchode) treba chrániť spotrebiteľa. Prostriedkov na ochranu je však viac. Ide tak o súkromnoprávne, ako aj o verejnoprávne prostriedky ochrany. Preto problematika ochrany spotrebiteľa sa nemôže stotožňovať so spotrebiteľskou zmluvou upravenou v § 52 a nasl., ktorá je osobitným druhom zmluvy. Inak povedané, ochranu spotrebiteľa zabezpečuje jednak úprava spotrebiteľskej zmluvy a jednak aj ostatná právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku a v ďalších zákonoch (pozri v ďalšom výklade). Z hľadiska ochrany spotrebiteľa má každá zmluva o predaji v obchode charakter spotrebiteľskej zmluvy (v širšom zmysle). To sa však týka akejkolvek zmluvy, ktorou sa spotrebiteľovi poskytuje určité plnenie (vec, výkon, služba).

V odseku 2 je zakotvená absolútna neplatnosť takých dojednaní alebo dohôd, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie ustanovení o spotrebiteľských zmluvách. Podľa § 53 ods. 5 absolútnu neplatnosť spôsobujú aj neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách.

V odseku 3 je vymedzený pojem dodávateľ. Ide o subjekt, ktorý pri uzavieraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Právna úprava spotrebiteľských zmlúv sa týka každého dodávateľa, ktorý je podnikateľským subjektom (bez ohľadu na to, či ide o súkromných dodávateľov, alebo o štátne podniky). Vzhľadom na rozsah uzavieraní zmlúv, vždy pôjde o podnikateľské subjekty oprávnené na túto podnikateľskú činnosť (napr. na základe živnostenského oprávnenia).

V odseku 4 novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 379/2008 Z.z.) do vymedzenia pojmu spotrebiteľ doplnila slovo "fyzická", čím sa jednoznačne ustanovilo, že za spotrebiteľa sa považuje iba fyzická osoba. To je výrazná zmena oproti doterajšej úprave. Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa však v § 2 písm. a) za spotrebiteľa považuje aj právnickú osobu. Nezmenila to ani novela zákona o ochrane spotrebiteľa vykonaná zákonom č. 397/2008 Z.z. Podľa nášho názoru, vzhľadom na platnú právnu úpravu práva spotrebiteľov v súkromnom práve a najmä v Občianskom zákonníku, treba pojem spotrebiteľská zmluva vnímať v užšom a širšom zmysle, a to najmä pokiaľ ide o uplatňovanie právnej úpravy neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Napokon to má význam aj z hľadiska práv právnických osôb ako spotrebiteľov, okrem práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami. Právnické osoby nemožno totiž vo všeobecnosti vylúčiť z ochrany spotrebiteľa. Aj právnická osoba môže uzavierať zmluvy podľa Občianskeho zákonníka a napríklad uplatňovať zodpovednosť za vady podľa občianskoprávnej úpravy.

V súvislosti s problematikou ochrany spotrebiteľa a spotrebiteľských zmlúv treba teda rozlišovať:

a) Spotrebiteľské zmluvy v užšom zmysle ako osobitný druh zmlúv, pri ktorých spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať ich obsah, bez ohľadu na to, podľa akého právneho predpisu sa zmluva uzavrela, a na ktoré treba aplikovať predovšetkým úpravu o neprijateľných podmienkach, ako aj príslušnú osobitnú úpravu podľa toho, o aký typ zmluvy ide. Pri týchto zmluvách teda platí aj všeobecná zásada uvedená v § 53 ods. 4 písm. a) OZ, a to že za neprijateľné podmienky treba považovať tie, s ktorými sa spotrebiteľ nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy.

b) Spotrebiteľské zmluvy v širšom zmysle, za ktoré možno považovať akékoľvek zmluvy uzavierané medzi dodávateľom a spotrebiteľom, pri ktorých spotrebiteľ má možnosť ovplyvniť obsah zmlúv, na ktoré treba aplikovať príslušnú osobitnú úpravu podľa toho, o aký typ zmluvy ide.

c) Ochranu spotrebiteľa, ktorá je zakotvená pre jednotlivé konkrétne typy zmlúv, a to nielen v Občianskom zákonníku, ale aj v iných zákonoch vrátane Obchodného zákonníka. Ochrana spotrebiteľa sa vzťahuje na všetkých spotrebiteľov, bez ohľadu na to, či uzavreli spotrebiteľskú zmluvu uvedenú v písm. a) alebo b), ktorá je zabezpečovaná nielen prostriedkami súkromnoprávnej povahy, ale aj verejnoprávnymi prostriedkami.

Z uvedeného teda vyplýva, že po novelizácii Občianskeho zákonníka, ktorá sa dotkla tohto ustanovenia, treba fyzické osoby a právnické osoby ako spotrebiteľov rozlišovať ako subjekty spotrebiteľských zmlúv v užšom zmysle a v širšom zmysle. Zákonodarca mal pravdepodobne v úmysle (podľa nášho názoru len tu mohol) obmedziť okruh spotrebiteľov tak, aby sa ochrana pred neprijateľnými podmienkami týkala iba spotrebiteľských zmlúv v užšom zmysle, kde ako spotrebiteľ vystupuje iba fyzická osoba. V ostatných prípadoch uzavierania spotrebiteľských zmlúv v širšom zmysle má aj právnická osoba právo na ochranu ako spotrebiteľ. Napokon aj podľa článku 2 písm. b) smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa spotrebiteľom rozumie fyzická osoba. Táto smernica sa však týka iba neprijateľných podmienok pri tých spotrebiteľských zmluvách, pri ktorých spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť ich obsah a ak neprijateľná podmienka nebola dohodnutá individuálne, teda spotrebiteľských zmlúv v užšom zmysle (článok 3 cit. smernice).

To, samozrejme, nevylučuje, aby sa aj v iných osobitných prípadoch výslovne nezakotvilo, že spotrebiteľom, ktorému sa poskytuje aj osobitná ochrana, sa rozumie iba fyzická osoba, ako je to napríklad v § 55 ods. 1 písm. a) alebo v § 60 v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch.

Súvisiace ustanovenia

§ 612, 631, 663, 724, 741 a nasl., § 788 OZ;

Súvisiace predpisy

§ 87 písm. f), § 153 ods. 3, § 153b ods. 5, § 172 ods. 9 OSP;

zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa;

§ 6 zákona č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr;

zákon č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji;

zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov;

právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, ktoré boli prevzaté zákonom č. 250/2007 Z.z. (§ 28) a ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 k tomuto zákonu;

zákon č. 294/1999 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom;

zákon č. 186/2009 Z.z. o finančnom prostredkovaní a finančnom poradenstve;

zákon č. 22/2004

§ 52a

(1) Ak sú uzavreté viaceré spotrebiteľské zmluvy pri tom istom rokovaní alebo sú zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne.

(2) Ak však z povahy zmlúv alebo stranám známeho účelu zmlúv uvedených v [odseku 1](#) pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

Toto ustanovenie bolo doplnené novelou (zákonom č. 568/2007 Z.z.). Táto nová právna úprava podľa dôvodovej správy ráta s tým, že pri jednom rokovaní medzi dodávateľom a spotrebiteľom môžu byť uzavreté viaceré zmluvy, pričom často sú tieto zmluvy uzavreté medzi rôznymi subjektmi, ak dodávateľ zároveň vystupuje nielen vo svojom mene, ale aj v mene tretieho subjektu (napr. kúpa spotrebného tovaru a jeho financovanie prostredníctvom pôžičky poskytnutej treťou osobou alebo kúpa mobilného telefónu a uzavretie zmluvy o pripojení).

Pri zmluvách uzavretých mimo prevádzkových priestorov dodávateľa, ak spotrebiteľ využije svoje právo na odstúpenie od zmluvy (napr. podľa § 8 ods. 1 zákona č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji) alebo odstúpi od zmluvy v prípade, ak plnenie dodávateľa je vadné a vady predávanej veci sú neodstrániteľné (§ 623 ods. 1), spotrebiteľ sa dostáva do situácie, že iná (z hľadiska jej účelu) závislá zmluva zostáva platnou, pričom pre spotrebiteľa takáto zmluva nemá význam, keďže svojou povahou je zmluvou, ktorej predmet či kauza sa realizuje len v spojení s inou zmluvou.

Preto sa pre spotrebiteľské zmluvy zaviedla obdobná právna úprava ako v § 275 OBZ, ktorá sa vzťahuje na tzv. viazané spotrebiteľské zmluvy, ktoré vyplývajú z povahy alebo stranám známeho účelu týchto zmlúv. Viazanosť týchto zmlúv spočíva v tom, že zánik jednej zo závislých zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje priamo "ex lege" zánik ostatných závislých zmlúv, bez potreby prejavu vôle zmluvných strán, resp. spotrebiteľa.

Zakotvila sa právna konštrukcia obdobná ako pri tzv. fixnej zmluve (§ 575 ods. 3) s tým, že v prípadoch, keď plnenie iného záväzku nemá pre spotrebiteľa žiadny hospodársky význam, nastáva zo zákona jeho zánik. V dôvodovej správe sa uvádza, že takáto právna konštrukcia posilní postavenie spotrebiteľa v súvislosti s cieľom vymedzeným v čl. 153 Zmluvy o založení ES, a to zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov v Spoločenstve.

Súvisiace ustanovenia

§ 612, 631, 663, 724, § 741 a nasl., § 788 OZ;

Súvisiace predpisy

zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa;

§ 6 zákona č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr;

zákon č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji;

zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov;

právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, ktoré boli prevzaté zákonom č. 250/2007 Z.z. (§ 28) a ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 k tomuto zákonu;

zákon č. 294/1999 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom;

zákon č. 186/2009 Z.z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve;

zákon č. 22/2004 Z.z. o elektronickom obchode

§ 53

(1) Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú **značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa** (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne **alebo** ak boli neprijateľné podmienky **individuálne dojednané**.

(2) Za **individuálne dojednané zmluvné ustanovenia** sa nepovažujú také, s ktorými **mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah**.

(3) Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za **individuálne dojednané**.

(4) Za **neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve** sa považujú **najmä** ustanovenia, ktoré

- a) **má spotrebiteľ plniť a s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy,**
*/mal možnosť sa oboznámiť ale nemohol to ovplyvniť/
/nie všetky podmienky sa musia plniť/*
- b) **dovoľujú dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa,**
- c) **vylučujú alebo obmedzujú zodpovednosť dodávateľa za konanie alebo opomenutie, ktorým sa spotrebiteľovi spôsobila smrť alebo ujma na zdraví,**
- d) **vylučujú alebo obmedzujú práva spotrebiteľa pri uplatnení zodpovednosti za vady alebo zodpovednosti za škodu,**
- e) **umožňujú dodávateľovi, aby spotrebiteľovi nevydal ním poskytnuté plnenie aj v prípade, ak spotrebiteľ neuzavrie s dodávateľom zmluvu alebo od nej odstúpi,**
- f) **umožňujú dodávateľovi odstúpiť od zmluvy bez zmluvného alebo zákonného dôvodu a spotrebiteľovi to neumožňujú,**
- g) **oprávňujú dodávateľa, aby bez dôvodov hodných osobitného zreteľa vypovedal zmluvu uzavretú na dobu neurčitú bez primeranej výpovednej lehoty,**
- h) **prikazujú spotrebiteľovi, aby splnil všetky záväzky aj vtedy, ak dodávateľ nespĺnil záväzky, ktoré vznikli,**
- i) **umožňujú dodávateľovi jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez dôvodu dohodnutého v zmluve,**
- j) **určujú, že cena tovaru alebo služieb bude určená v čase ich splnenia, alebo dodávateľa oprávňujú na zvýšenie ceny tovaru alebo služieb bez toho, aby spotrebiteľ mal právo odstúpiť od zmluvy, ak cena dohodnutá v čase uzavretia zmluvy je podstatne prekročená v čase splnenia,**
- k) **požadujú od spotrebiteľa, ktorý nespĺnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením jeho záväzku,**
- l) **obmedzujú prístup k dôkazom alebo ukladajú spotrebiteľovi povinnosť niesť dôkazné bremeno, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, mala niesť iná zmluvná strana,**
- m) **v prípade čiastočného alebo úplného nesplnenia záväzku zo strany dodávateľa neprimerane obmedzujú alebo vylučujú možnosť spotrebiteľa domáhať sa svojich práv voči dodávateľovi vrátane práva spotrebiteľa započítať pohľadávku voči dodávateľovi,**
- n) **spôsobujú, že platnosť zmluvy uzatvorenej na dobu určitú sa po uplynutí obdobia, na ktorú bola zmluva uzavretá, predĺži, pričom spotrebiteľovi priznávajú neprimerane krátke obdobie na prejavenie súhlasu s predĺžením platnosti zmluvy,**
- o) **ktoré oprávňujú dodávateľa rozhodnúť o tom, že jeho plnenie je v súlade so zmluvou, alebo ktoré priznávajú právo zmluvu vykladať iba dodávateľovi,**

p) obmedzujú zodpovednosť dodávateľa, ak bola zmluva uzavretá sprostredkovateľom, alebo vyžadujú uzavretie zmluvy prostredníctvom sprostredkovateľa v osobitnej forme,

r) vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

(5) Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

(6) Ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobia prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti.

(7) Zabezpečenie splnenia záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy prostredníctvom zabezpečovacieho prevodu práva k nehnuteľnosti je pri spotrebiteľskej zmluve neprípustné.

(8) Ak poskytne dodávateľ spotrebiteľovi plnenie a spotrebiteľ si ho neobjednal, nie je spotrebiteľ povinný plnenie vrátiť ani ho uschovať; vylúčené sú aj ďalšie nároky dodávateľa voči spotrebiteľovi. Nevyžiadaným plnením je aj ďalšie opakujúce sa plnenie poskytnuté spotrebiteľovi na základe zmluvy uzavretej prostriedkami diaľkovej komunikácie, ak spotrebiteľ výslovne o takéto plnenie nepožiadaval. Ak dodávateľ nepreukáže opak, považuje sa opakujúce sa plnenie vždy za nevyžiadané.

(9) Ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

(10) Neprijateľnosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

(11) Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy uzavretej na dobu neurčitú, podľa ktorých si dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu vyhradzuje právo z vážneho objektívneho dôvodu jednostranne a bez poskytnutia výpovednej lehoty vypovedať túto zmluvu, sa nepovažujú za neprijateľnú podmienku podľa odseku 4 písm. g), ak ide o vážny objektívny dôvod, ktorý dodávateľ nezapríčinil, nemohol predvídať ani odvrátiť a ktorý dodávateľovi bráni v plnení tejto zmluvy, pričom dodávateľ sa v tejto zmluve zaviazal, že o vypovedaní a dôvode vypovedania tejto zmluvy bez zbytočného odkladu písomne informuje spotrebiteľa.

(12) Ustanovenia odseku 4 písm. g) a i) o neprijateľných podmienkach sa nepoužijú na spotrebiteľskú zmluvu, ktorej predmetom je

a) obchod s prevoditeľnými cennými papiermi, finančnými nástrojmi a inými produktmi alebo službami, kde je cena závislá od pohybu kurzov a indexov na regulovanom trhu alebo

od trhovej sadzby, na ktoré dodávateľ nemá vplyv,

b) nákup cudzej meny alebo predaj cudzej meny, cestovných šekov alebo medzinárodné peňažné príkazy vystavené v cudzej mene.

(13) Za neprijateľnú podmienku podľa [odseku 4 písm. i\)](#) sa nepovažuje podmienka, podľa ktorej si

a) dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu vyhradzuje právo z vážneho objektívneho dôvodu bez oznámenia zmeniť úrokovú sadzbu alebo výšku iných poplatkov za finančné služby podľa osobitného predpisu, ktoré má platiť spotrebiteľ alebo dodávateľ, ak súčasne sa dodávateľ zaviazá bez zbytočného odkladu o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať spotrebiteľskú zmluvu písomne informovať spotrebiteľa a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu,

b) dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu si vyhradzuje právo meniť jednostranne podmienky spotrebiteľskej zmluvy na dobu neurčitú, ak sa od dodávateľa vyžaduje, aby o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať túto zmluvu bez zbytočného odkladu písomne informoval spotrebiteľa, a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu.

(14) Ustanovenie [odseku 4 písm. j\)](#) o neprijateľných podmienkach sa nepoužije na spotrebiteľskú zmluvu, ktorej predmetom je

a) obchod s prevoditeľnými cennými papiermi, finančnými nástrojmi a inými produktmi alebo službami, kde je cena závislá od pohybu kurzov a indexov na regulovanom trhu alebo od trhovej sadzby, na ktoré dodávateľ nemá vplyv,

b) nákup cudzej meny alebo predaj cudzej meny, cestovných šekov alebo medzinárodných peňažných príkazov vystavených v cudzej mene,

c) doložka o cenových indexoch, ak takúto doložku výslovne dovoľuje osobitný predpis a ak spôsob úpravy ceny je v tejto doložke výslovne opísaný.

Pri právnej úprave spotrebiteľských zmlúv sa vychádza zo zásady ochrany spotrebiteľa ako tzv. slabšej zmluvnej strany a neprípustnosti zneužívania monopolného postavenia dodávateľov ako tzv. silnej zmluvnej strany. Postavenie slabšej zmluvnej strany vyplýva zo skutočnosti, že nemá možnosť individuálne ovplyvniť obsah zmluvy vopred pripravenej dodávateľom. Preto treba aspoň rámcovo vymedziť, ktoré, resp. aké podmienky v spotrebiteľských zmluvách sa považujú za neprijateľné, pričom dôsledkom je to, že sú zo zákona neplatné. Vychádza sa z toho, že spotrebiteľ dobromyseľne uzaviera zmluvu a právom očakáva, že dodávateľ ako odborník, "profesionálne znalý podnikateľ" dodáva tovar alebo služby so zárukou kvality.

V tomto ustanovení je obsiahnutá úprava neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Ide o také podmienky, s ktorými sa spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy, ale nemohol ovplyvniť ich obsah.

V odseku 1 zákonodarca vymedzil všeobecnú zásadu, podľa ktorej spotrebiteľská zmluva nesmie obsahovať také ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ak by zmluva obsahovala ustanovenia

spôsobujúce nerovnováhu v právach a povinnostiach, ale v neprospech dodávateľa, takáto podmienka by v zmysle tejto právnej úpravy nebola neplatná. Čo treba rozumieť "značnou nerovnováhou", možno vydedukovať z úpravy neprijateľných podmienok upravených v odseku 4. Za značnú nerovnováhu treba vždy považovať také právne postavenie spotrebiteľa, ktoré mu nedovoľuje alebo značne obmedzuje uplatňovanie nárokov, ktorými sa domáha riadneho plnenia zo zmluvy, resp. nápravy už prijatého plnenia (vrátane uplatnenia nárokov vyplývajúcich zo zodpovednosti za vady, omeškanie či škodu), alebo ktoré sa týkali možnosti odstúpenia od zmluvy.

Novela (zákon č. 575/2009 Z.z.) účinná od 1. marca 2010 zmenila znenie druhej vety v odseku 1 tak, že za neprijateľné nemožno považovať podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, a ďalej (to bolo aj pred novelou), že neprijateľnou nemôže byť taká podmienka, ktorá bola dojednaná individuálne. V tejto súvislosti treba uviesť, že v § 37 ods. 1 je zakotvená požiadavka na určitosť a zrozumiteľnosť právneho úkonu, (čo sa, samozrejme, predovšetkým týka predmetu zmluvy) ako podmienka jeho platnosti. Zákonodarca použil pojem "hlavný predmet plnenia" podľa nášho názoru nie celkom správne, lebo zmluva má svoj predmet, ktorý však môže spočívať vo viacerých plneniach. Vychádzajúc z anglického znenia článku 4 ods. 2 smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, sa domnievame, že správne mali byť použité slová "vymedzenie hlavného predmetu zmluvy", a nie "hlavný predmet plnenia". To, pochopiteľne, bude aktuálne najmä pri zmiešaných zmluvách, kde budú napríklad dve zmluvy a každá bude mať svoj predmet.

Pokiaľ ide o primeranosť či neprimeranosť ceny, tá priamo súvisí aj s inými podmienkami upravujúcimi rozsah poskytovaných služieb. S tým súvisí aj znenie odseku 4 písm. j), kde sa zakotvuje možnosť odstúpiť od zmluvy, ak cena dohodnutá v čase uzavretia zmluvy je v čase splnenia podstatne prekročená. To však, samozrejme, súvisí s tým, že cena je neprimeraná k tomu rozsahu plnení, ktoré sa poskytujú.

Ochrana pred neprijateľnými podmienkami sa vzťahuje iba na tie spotrebiteľské zmluvy (podľa nášho vymedzenia v užšom zmysle), pri uzavieraní ktorých spotrebiteľ nemôže ovplyvniť ich obsah, teda ktoré sú vopred pripravené, naformulované. Pri iných spotrebiteľských zmluvách, kde sa dojednávajú podmienky individuálne, sa ich neprijateľnosti nemožno dovoľávať.

V prípade, ak boli podmienky dojednané individuálne (v spotrebiteľských zmluvách v širšom zmysle), tak sa na ne režim uvedený v tomto ustanovení, okrem odseku 4 písm. a), nevzťahuje.

V odsekoch 2 a 3 sa spresňuje, ktoré podmienky, ak boli individuálne dojednané, sa za neprijateľné nepovažujú. V prípade pochybností či sporu musí dodávateľ preukázať, že zmluvné podmienky boli dohodnuté individuálne. Ak to nepreukáže, platí, že neboli individuálne dojednané.

Pokiaľ ide o dve podstatné náležitosti zmluvy, ktoré musia byť vždy dojednané, aby bola zmluva platná, a to predmet plnenia (predmet dodania) a cena, samy osebe nemožno posudzovať z toho hľadiska, že by spôsobili nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Ide o zabezpečenie právnej istoty aj na strane dodávateľov, že nebude spochybňovaný výslovne dojednaný predmet zmluvy a jeho cena. Pokiaľ ide o cenu, neplatí to v prípade, ak by došlo k takej situácii, akú upravuje zákon v odseku 4 písm. j). Treba uviesť, že často pôjde o cenu regulovanú v zmysle § 4 zákona č. 18/1996 Z.z. o cenách.

V odseku 4 je zakotvený exemplifikatívny výpočet neprijateľných podmienok uvedených v spotrebiteľských zmluvách. Novelou (zákonom č. 568/2007 Z.z.) bol ich výpočet spresnený a

doplnený [písm. a) až r)], a to na základe smernice č. 93/13/ES.

Osobitne sa však treba zmieniť o neprijateľnej podmienke uvedenej v písmene a). Táto neprijateľná podmienka má trochu iný význam a dosah ako ostatné. Podľa nášho názoru táto neprijateľná podmienka sa týka aj tých spotrebiteľských zmlúv (v širšom zmysle), pri ktorých spotrebiteľ mal možnosť ovplyvniť obsah zmluvy, ale s určitým plnením, ktoré sa od neho požaduje, sa nemal možnosť oboznámiť. Podľa nášho názoru ide o také povinnosti (plnenia), ktoré neboli dohodnuté, a preto ich plnenie nemožno od spotrebiteľa vyžadovať. Nie sú obsahom spotrebiteľskej zmluvy. Ide o zásadnú povinnosť informovať spotrebiteľa o všetkých jeho povinnostiach (plneniach) vopred. Toto ustanovenie chráni spotrebiteľov pred akýmkoľvek dodatočnými požiadavkami na plnenie zo strany dodávateľa.

Pojmom "neprijateľná podmienka" treba rozumieť "neprijateľné dojednanie" (ktoré tvorí obsah zmluvy), keďže tu nejde o podmienku v právnom úkone v zmysle § 36, na ktorú možno viazať vznik, zmenu alebo zánik práv či povinností.

V odseku 4 písm. m) a o) novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 379/2008 Z.z.) nahradila slovo "predávajúcemu" slovom "dodávateľovi". Ide o spresnenie terminológie, keďže v oboch ustanoveniach sa nejednotne používali oba pojmy. Pojem dodávateľ je širší ako pojem predávajúci. Dodáť možno nielen tovar (predaj), ale dodanie môže spočívať aj v poskytnutí služby. V tejto súvislosti treba upozorniť aj na nepresné vymedzenie pojmu predávajúci v § 2 písm. b) zákona o ochrane spotrebiteľa, v ktorom by malo byť správne uvedené, že dodávateľom (nie predávajúcim) je podnikateľ, ktorý spotrebiteľovi ponúka alebo predáva výrobky alebo poskytuje služby.

V odseku 5 sa ustanovuje, že neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. V tejto súvislosti sa však vynára závažná otázka, či neplatnosť jednej zo zmluvných podmienok spôsobuje neplatnosť celej zmluvy. Túto otázku treba riešiť z hľadiska oddeliteľnosti časti právneho úkonu v zmysle § 41. V tomto prípade možno konštatovať, že ak jedna zo zmluvných podmienok je podstatnou náležitosťou právneho úkonu, je neoddeliteľnou časťou zmluvy, a preto jej neplatnosť musí mať za následok neplatnosť celej zmluvy. Z formulácie § 53 ods. 5 nevyplýva, že v dôsledku neplatnosti jednej zo zmluvných podmienok by mala automaticky nastať neplatnosť celej zmluvy. Spotrebiteľ sa s úspechom bude môcť domáhať voči dodávateľovi neplatnosti určitej podmienky a v súvislosti s tým aj toho, v uplatnení čoho mu táto podmienka bránila.

Z toho však nevyplýva ani to, že ak pôjde o takú neprijateľnú podmienku, ktorá môže byť neoddeliteľnou časťou zmluvy, avšak pre spotrebiteľa môže byť taká významná a podstatná, že zásadným spôsobom znevýhodňuje jeho postavenie, aby sa spotrebiteľ v konečnom dôsledku nemohol domáhať na súde aj vyslovenia neplatnosti celej spotrebiteľskej zmluvy.

Novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 129/2010 Z.z.) s účinnosťou od 1. júna 2010 opäť zmenila znenie odseku 6. Zásadná zmena spočíva v tom, že v odseku 6 sa nepoužíva pojem "zmluva o spotrebiteľskom úvere", za ktorú možno považovať iba zmluvu, ktorá je uzavretá v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch, ale širší pojem, a to "spotrebiteľská zmluva, predmetom ktorej je poskytnutie peňažných prostriedkov". Nie všetky zmluvy, ktorých predmetom je poskytovanie peňažných prostriedkov, sú spotrebiteľskými úvermi v zmysle uvedeného zákona, ale naopak, platí, že každá zmluva o spotrebiteľskom úvere je spotrebiteľskou zmluvou, predmetom ktorej je poskytnutie peňažných prostriedkov. Zákon o spotrebiteľských úveroch upravuje spôsob, ako sa vypočítajú celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom. V zmysle § 12 písm. g) cit. zákona sa za takéto náklady považujú všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré spotrebiteľ musí

zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, okrem notárskych poplatkov.

V Občianskom zákonníku bolo treba zakotviť maximálnu výšku odplaty za poskytnutie peňažných prostriedkov pre iné zmluvy, než sú zmluvy o spotrebiteľskom úvere. To znamená, že úprava v odseku 6 o výške odplaty za poskytovanie peňažných prostriedkov sa vzťahuje na akékoľvek zmluvy, predmetom ktorých je poskytovanie peňažných prostriedkov, okrem spotrebiteľských úverov, pri ktorých je to upravené v zákone o spotrebiteľských úveroch. V zmysle platného znenia odseku 6, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Za podstatné zvýšenie treba považovať zvýšenie maximálne do 20%. Zákonodarca v súvislosti s posudzovaním "obdobnosti prípadov" ustanovuje, že treba prihliadať najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti.

Z toho vyplýva, že treba zistiť, aká odplata sa na finančnom trhu požaduje pri poskytovaní finančných prostriedkov spotrebiteľovi v určitom konkrétnom prípade, a to vzhľadom na jeho finančnú situáciu, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti

V tejto súvislosti však treba uviesť, že zákon o spotrebiteľských úveroch zrušil nariadenie vlády SR č. 238/2008 Z.z., ktorým sa ustanovovala výška, ktorú nesmela prevýšiť odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru, na ktoré odkazovalo predchádzajúce znenie odseku 6. Nový zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v § 2 písm. g) vymedzuje, ako sme už uviedli, čo treba rozumieť celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom a v § 19 upravuje ročnú percentuálnu mieru nákladov spotrebiteľského úveru. V prílohe č. 2 k tomuto zákonu je uvedený vzorec na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov spotrebiteľského úveru. Zákon o spotrebiteľskom úvere pojem odplata nepoužíva.

V odseku 7 sa zakotvuje zákaz zabezpečiť splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy prostredníctvom zabezpečovacieho prevodu práva k nehnuteľnosti. To znamená, že zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nemožno uzavrieť v prípade záväzkov, ktoré vzniknú zo spotrebiteľskej zmluvy. Ak by sa takáto zmluva o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva uzavrela na zabezpečenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy, bola by absolútne neplatná.

Novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 161/2011 Z.z.) s účinnosťou od 1. júla 2011 doplnila do tohto ustanovenia nový odsek 8. Cieľom tohto ustanovenia je ochrana spotrebiteľa v prípade, ak mu dodávateľ dodá plnenie (tovar alebo službu), ktoré si neobjednal. Podľa prvej vety plnenie, ktoré si spotrebiteľ neobjednal, nie je povinný vrátiť ani ho uschovať. V dôsledku takéhoto plnenia dodávateľ nemôže voči spotrebiteľovi uplatňovať ani iné nároky, akými sú napríklad úroky z omeškania, náhrada škody, vydanie bezdôvodného obohatenia a pod., keďže v zmysle tejto úpravy žiadny právny vzťah medzi dodávateľom a spotrebiteľom nevznikol.

Druhá veta tohto ustanovenia nie je celkom šťastne formulovaná, najmä pokiaľ ide o nadväznosť na prvú vetu. Podľa nášho názoru v druhej vete zákonodarca osobitne upravuje také prípady, keď dochádza k opakujúcemu sa plneniu na základe zmluvy uzavretej prostriedkami dialkovej komunikácie. Takéto opakujúce sa plnenie možno poskytovať iba za podmienky, že spotrebiteľ si takéto opakujúce sa plnenie výslovne vyžiadal, a teda s ním súhlasil. Preto druhú vetu treba vykladať tak, že pre zmluvy uzavierané prostriedkami dialkovej komunikácie, z ktorých má vyplývať opakujúce sa plnenie, sa zakotvuje osobitná podmienka, a to že spotrebiteľ musí výslovne

a určito prejavíť vôľu, že má záujem o opakované plnenie zo zmluvy, ktorú uzavrel. Preto okrem uzavretia zmluvy prostriedkami diaľkovej komunikácie, z ktorej sa jednorazovo plnilo, treba o opakujúce sa plnenie výslovne požiadať. Inak sa bude opakujúce sa plnenie považovať za nevyžiadané.

Pre prípad sporu o tom, či opakujúce sa plnenie bolo alebo nebolo vyžiadané, je v tretej vete upravená vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej opakujúce sa plnenie sa vždy považuje za nevyžiadané. Túto zákonnú domnienku môže vyvrátiť dodávateľ, ktorý musí preukázať, že došlo k platnému uzavretiu zmluvy a k prejavu vôle spotrebiteľa, z ktorého možno jednoznačne vyvodíť, že prejavil vôľu na dodanie opakovaného plnenia, teda že si ho výslovne vyžiadal.

Ochrana spotrebiteľa pri zmluvách uzavieraných prostriedkami diaľkovej komunikácie je upravená aj v smernici Európskeho Parlamentu a Rady č. 97/7/ES o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku.

V odseku 9 sa spresňujú podmienky splácania záväzkov zo spotrebiteľských zmlúv v splátkach. Podľa tejto úpravy dodávateľ môže uplatniť právo vyplývajúce z § 565, t.j. žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky (ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené) najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky. Toto právo však môže uplatniť iba za podmienky, že naň upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní. Z tejto úpravy jednoznačne nevyplýva, od akej udalosti treba túto lehotu počítat'. Z celého kontextu ustanovenia však možno vyvodíť, že musí uplynúť najmenej 15 dní odo dňa, keď dodávateľ upozornil spotrebiteľa, že uplatňuje právo na zaplatenie celej pohľadávky, do dňa, keď má dôjsť k splatnosti celej pohľadávky, resp. do dňa, keď ju má spotrebiteľ uhradiť. Pre úplnosť treba dodať, že 15-dňová lehota však môže najskôr začať plynúť po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením jednej zo splátok, teda nasledujúci deň po dni, ktorý bol v splátkovom plnení dohodnutý ako deň splatnosti splátky.

Zákonodarcia sa však v tejto súvislosti dostatočne nevysporiadali s kogentnou úpravou zakotvenou v **poslednej vete § 565**, podľa ktorej právo na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky môže veriteľ (dodávateľ) použiť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky. Vzhľadom na uvedené sa v § 53 ods. 9 malo ustanoviť, že posledná veta v § 565 sa na tieto prípady nevzťahuje, ako aj to, dokedy teda dodávateľ môže toto právo uplatniť. Za tohto legislatívneho stavu poslednú vetu § 565 pri spotrebiteľských zmluvách použiť nemožno. To znamená, že dodávateľ môže žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky kedykoľvek, ak sú splnené podmienky uvedené v § 53 ods. 9.

S účinnosťou od 1. marca 2010 bol do § 53 doplnený odsek 9 (teraz ods. 10), ktorý ustanovuje určité pravidlá pre hodnotenie zmluvných podmienok. Podľa dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu treba skúmať všetky okolnosti, za ktorých bola zmluvná podmienka dojednaná, a či zo všetkých zmluvných podmienok nevyplýva zlý úmysel dodávateľa. Ďalej sa v dôvodovej správe konštatuje, že uvedené ustanovenie bude významné aj pri rôznych nekalých postupoch dodávateľov, ktorí s cieľom vyvolať omyl ponúknu rôzne lákavé výhody v snahe odpútať pozornosť od najzásadnejších vecí uvedených napríklad len drobným písmom, pod čiarou, ako odkaz na internet a pod.

Novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 129/2010 Z.z.) s účinnosťou od 1. júna 2010 doplnila do § 53 odseky 10 až 13 (teraz ods. 11 až 14). Ich spoločným menovateľom je to, že sú v nich zakotvené výnimky z aplikácie úpravy o neprijateľných podmienkach, ktoré sú vymedzené v odseku 4, pre spotrebiteľské zmluvy, predmetom ktorých je poskytovanie finančných služieb, obchod s prevoditeľnými cennými papiermi, finančnými nástrojmi a inými produktmi alebo službami, nákup či predaj cudzej meny, cestovných šekov alebo medzinárodné peňažné príkazy vystavené v cudzej mene alebo doložka o cenových indexoch. Ide o ochranu dodávateľa v takých situáciách, na ktoré nemá dodávateľ vplyv. Ako sme už uviedli, znenie odseku 6 sa vzťahuje na zmluvy, ktoré nie sú upravené zákonom o spotrebiteľských úveroch. To neplatí v prípade odsekov 11 až 14, keďže úprava o neprijateľných podmienkach sa týka aj zmlúv o spotrebiteľských úveroch. Na ich úpravu odkazuje aj § 9 zákona o spotrebiteľských úveroch. Pokiaľ ide o pojem finančné služby použitý v odsekoch 11 až 14, v súvislosti so súkromnoprávnou úpravou treba ním rozumieť predovšetkým retailové služby (tzv. maloobchodné finančné služby), kam patria bežné účty, platby, pôžičky, hypotekárne úvery, investičné a poisťné produkty vrátane ich sprostredkovania, ale aj rôzne sporiace či dôchodkové produkty.

V zmysle odseku 11 za neprijateľnú podmienku uvedenú v odseku 4 písm. g) sa nepovažuje také ustanovenie v spotrebiteľskej zmluve uzavretej na dobu neurčitú, v ktorej si dodávateľ finančnej služby uzavretej podľa osobitného prepisu vyhradil právo z vážneho objektívneho dôvodu jednostranne a bez poskytnutia výpovednej lehoty vypovedať takúto zmluvu. Musí však ísť o taký objektívny dôvod, ktorý dodávateľ nezapríčinil, nemohol predvídať a ani odvrátiť a ktorý dodávateľovi bráni v plnení tejto zmluvy. Dodávateľ je povinný sa v zmluve o poskytnutí finančných služieb zaviazat', že o vypovedaní a o dôvode vypovedania tejto zmluvy bude spotrebiteľa bez zbytočného odkladu písomne informovať. V zmysle § 53b ods. 2 v prípade, ak by spotrebiteľovi v dôsledku vypovedania zmluvy vznikla povinnosť vrátiť jednorazovo finančné prostriedky, je dodávateľ povinný poskytnúť mu plnenie v primeraných splátkach, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Ak sa spotrebiteľ a dodávateľ na podmienkach úhrady plnenia nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

Zákonodarca však v ustanovení ani exemplifikatívne neuviedol (a to ani v dôvodovej správe), o aký osobitný predpis môže ísť. Treba zaň, podľa nášho názoru, považovať akýkoľvek právny predpis upravujúci poskytovanie finančných služieb, bez ohľadu na to, či uzavieraná zmluva má povahu občianskoprávnu alebo obchodnoprávnu.

Podľa odseku 12 sa ustanovenie odseku 4 písm. g) a i) o neprijateľných podmienkach nepoužije v prípade, ak ide o spotrebiteľskú zmluvu, predmetom ktorej je

- obchod s prevoditeľnými cennými papiermi, finančnými nástrojmi a inými produktmi alebo službami, kde je cena závislá od pohybu kurzov a indexov na regulovanom trhu alebo od trhovej sadzby, na ktoré dodávateľ nemá vplyv, alebo
- nákup cudzej meny alebo predaj cudzej meny, cestovných šekov alebo medzinárodné peňažné príkazy vystavené v cudzej mene.

V týchto prípadoch možno v spotrebiteľských zmluvách dohodnúť oprávnenie dodávateľa, aby bez dôvodov hodných osobitného zreteľa vypovedal zmluvu uzavretú na dobu neurčitú bez primeranej výpovednej lehoty alebo dohodnúť aj možnosť pre dodávateľa jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez dôvodu dohodnutého v zmluve.

V odseku 13 je upravená výnimka z použitia neprijateľnej podmienky zakotvenej v odseku 4 písm. i). To znamená, že dodávateľ môže zakotviť v spotrebiteľskej zmluve možnosť jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez toho, aby dôvody boli uvedené v tejto zmluve. Týka sa to

spotrebiteľských zmlúv, ktoré sú vymenované v odseku 13. Ide o zmeny v zmluvách uzavretých podľa osobitných predpisov, ktoré sa týkajú úrokových sadzieb alebo výšky iných poplatkov za finančné služby. V zmluve však musí byť zakotvená povinnosť dodávateľa bez zbytočného odkladu o tejto zmene písomne informovať spotrebiteľa, ako aj právo spotrebiteľa bezplatne a s okamžitou platnosťou vypovedať túto zmluvu.

V odseku 14 je upravená výnimka z použitia neprijateľnej podmienky zakotvenej v odseku 4 písm. j). V spotrebiteľskej zmluve, predmetom ktorej je

- obchod s prevoditeľnými cennými papiermi, finančnými nástrojmi a inými produktmi alebo službami, kde je cena závislá od pohybu kurzov a indexov na regulovanom trhu alebo od trhovej sadzby, na ktoré dodávateľ nemá vplyv,

- nákup cudzej meny alebo predaj cudzej meny, cestovných šekov alebo medzinárodných peňažných príkazov vystavených v cudzej mene, alebo

- doložka o cenových indexoch, ak túto doložku výslovne dovoľuje osobitný predpis a ak spôsob úpravy ceny je v tejto doložke výslovne opísaný,

možno dohodnúť, že cena tovaru alebo služieb bude určená v čase ich splnenia, alebo aj to, že dodávateľ je oprávnený zvýšiť cenu bez toho, aby spotrebiteľ mal právo od zmluvy odstúpiť, ak cena dohodnutá v čase uzavretia zmluvy je podstatne prekročená v čase splnenia. V týchto prípadoch nepôjde o neprijateľné podmienky.

Podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov zmluva o spotrebiteľskom úvere musí okrem všeobecných náležitostí uvedených v Občianskom zákonníku obsahovať aj ďalšie náležitosti, ktoré sú ustanovené v § 9 cit. zákona. V § 13 cit. zákona sú upravené podmienky, za ktorých možno od tejto zmluvy odstúpiť.

Súvisiace predpisy

§ 87 písm. f), § 153 ods. 3, § 153b ods. 5, § 172 ods. 9 OSP;

zákon č. 18/1996 Z.z. o cenách v znení neskorších predpisov;

zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a osobitne príloha č. 1 k tomuto zákonu - Obchodné praktiky, ktoré sa za každých okolností považujú za nekalé;

zákon č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr;

zákon č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji;

zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov;

zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov;

zákon č. 266/2005 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku v znení neskorších predpisov

§ 53a

(1) **Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku** v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach **za neplatnú** z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

(2) Ak sa rozhodnutie súdu podľa [odseku 1](#) týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v [odseku 1](#) v rozsahu tejto časti.

Komentár :

Novelou (zákonom č. 575/2009 Z.z.), ktorou sa súčasne novelizoval aj Občiansky súdny poriadok a zákon o ochrane spotrebiteľa, sa do Občianskeho zákonníka doplnilo ustanovenie § 53a, podľa ktorého ak súd právoplatne rozhodne o určitej zmluvnej podmienke uvedenej či už priamo v spotrebiteľskej zmluve, alebo v prílohe k zmluve, že je neplatná, nesmie ju dodávateľ viac používať ani vo vzťahu k iným spotrebiteľom a musí ju zo svojich zmlúv (resp. z príloh) vypustiť. Nevzťahuje sa to len na podmienky s rovnakým (doslovným) znením, aké bolo predmetom súdneho rozhodnutia, ale na všetky podmienky, ktorých význam (podľa nášho názoru dôsledok) je taký istý, ako tej zmluvnej podmienky, o ktorej súd rozhodol, že je neplatná. Rovnakú povinnosť má dodávateľ aj v tom prípade, ak súd rozhodol o vydaní bezdôvodného obohatenia, náhrade škody alebo o primeranom finančnom zadosťučinení v dôsledku podmienky, ktorá bola neplatná. Takéto rozhodnutie súdu však vždy predpokladá najprv rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky.

Za neplatnú môže súd vyhlásiť aj časť niektorej zo zmluvných podmienok. V takomto prípade dodávateľ musí zo zmlúv alebo z ich príloh odstrániť iba tú časť zmluvnej podmienky, ktorá bola súdom vyhlásená za neplatnú. Aj tu platí, že dodávateľ nemôže nahradiť zrušenú časť zmluvnej podmienky takým textom (odlišným od pôvodného), ktorého dôsledky by boli rovnaké ako z toho znenia, ktoré súd vyhlásil za neplatné.

Súvisiace predpisy

§ 153 ods. 4, § 238 ods. 3, § 243d ods. 3, § 246c ods. 3 OSP;

§ 4 ods. 10 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov

§ 53 b

(1) Ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi za odplatu, sankcie za omeškanie s plnením záväzku spotrebiteľa spolu nesmú byť vyššie, ako ustanoví vykonávací predpis.

(2) Ak spotrebiteľ vypovedal zmluvu alebo odstúpil od zmluvy z dôvodu, že dodávateľ zmenil zmluvné podmienky a spotrebiteľovi tým vznikla povinnosť vrátiť jednorazovo finančné prostriedky, dodávateľ je povinný ponúknuť spotrebiteľovi plnenie v primeraných splátkach, ak osobitný zákon neustanovuje inak; ak sa na podmienkach úhrady plnenia nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd. Rovnakú povinnosť má dodávateľ, ak jednostranne vypovedal zmluvu podľa [§ 53 ods. 11](#).

Toto ustanovenie bolo doplnené do Občianskeho zákonníka novelou (zákonom č. 129/2010 Z.z.) s účinnosťou od 1. júna 2010.

V zmysle tejto úpravy v spotrebiteľských zmluvách, predmetom ktorých je poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi za odplatu, sankcie za omeškanie s plnením záväzku spotrebiteľa nesmú byť vyššie, ako ustanoví vykonávací predpis, ktorý zákon bližšie nešpecifikuje. Týmto vykonávacím predpisom je **nariadenie vlády SR č. 87/1995 Z.z.**, ktoré bolo v tejto súvislosti zmenené a doplnené s účinnosťou od 1. júla 2010.

Ďalšia zmena nastala nar. vlády č.20/2013 Z.z. s účinnosťou od 1.2. 2013

§ 3

Výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky 2) platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

§ 3a

(1) Ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu 2a) pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády; za rozhodujúcu sa považuje ročná percentuálna miera nákladov pre obdobný typ spotrebiteľského úveru.

(2) Za sankcie podľa [odseku 1](#) sa považujú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov.

(3) Ak sankcie podľa [odseku 1](#) dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, následné sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú prevýšiť úroky z omeškania podľa tohto nariadenia vlády.

2a) [§ 21 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z.](#) o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa prechodných ustanovení:

Ak záväzkový vzťah vznikol pred 1. februárom 2013, výška úrokov z omeškania sa riadi podľa predpisov účinných k 31. januáru 2013 aj za dobu omeškania po 31. januári 2013.

Za tieto sankcie sa považujú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov.

Ak uvedené sankcie dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, následné sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú prevýšiť úroky z omeškania podľa tohto nariadenia vlády.

Podľa prechodného ustanovenia § 10b cit. nariadenia vlády, ak došlo k omeškaniu pred 1. júlom 2010, výška sankcie za omeškanie spotrebiteľa sa spravuje podľa predpisov účinných do 30. júna 2010.

Ak spotrebiteľ vypovedal zmluvu alebo odstúpil od zmluvy z dôvodu, že dodávateľ zmenil zmluvné podmienky a spotrebiteľovi tým vznikla povinnosť vrátiť jednorazovo finančné prostriedky, dodávateľ je povinný poskytnúť mu plnenie v primeraných splátkach, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Ak sa spotrebiteľ a dodávateľ na podmienkach úhrady plnenia nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

Súvisiace ustanovenia

§ 53 ods. 10 OZ

§ 53c

Ak je spotrebiteľská zmluva vyhotovená písomne, predmet a cena nesmú byť uvedené menším písmom ako iná časť takejto zmluvy s výnimkou názvu zmluvy a označení jej častí. Zmluva uzatvorená v rozpore s týmto ustanovením

je neplatná.

Toto ustanovenie bolo doplnené do Občianskeho zákonníka novelou (zákonom č. 129/2010 Z.z.) s účinnosťou od 1. júna 2010. Zákon zavádza absolútnu neplatnosť spotrebiteľskej zmluvy z dôvodu formálnej chyby, za ktorú sa považuje skutočnosť, že predmet a cena v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa vyhotovuje v písomnej forme, sú uvedené menším písmom ako iná časť takejto zmluvy, okrem veľkosti písma použitého pri názve zmluvy alebo pri označení jej častí (článkov). Takto formulovaná požiadavka znamená, že veľkosť písma pri uvádzaní predmetu a ceny sa bude porovnávať s tým typom písma, ktorý sa v zmluve v akejkoľvek časti použije ako najmenší.

§ 54

(1) Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

(2) V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

(3) V pochybnostiach o význame zmluvnej podmienky sa výklad priaznivejší pre spotrebiteľa neuplatní, ak právo na príslušnom orgáne uplatňuje právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa.

Ide o všeobecné pravidlo, podľa ktorého v prípade uzavierania spotrebiteľských zmlúv treba dodržiavať všeobecnú úpravu spotrebiteľských zmlúv (§ 52 až 54), a v príslušných ustanoveniach spotrebiteľských zmlúv upravených v ôsmej časti Občianskeho zákonníka (napr. pri zmluve o obstaraní zájazdu, poisťnej zmluve a pod.). Zákon nepresne ustanovuje, že ide o zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, čo by mohlo vyvolávať dojem, že ide o podmienky v spotrebiteľskej zmluve už dojednané. Tu však ide o všeobecné pravidlo, ktoré má pôsobiť aj preventívne, teda slúži na vyjadrenie toho, v akom zmysle má dodávateľ pripravovať podmienky spotrebiteľskej zmluvy (návrhy na uzavieranie zmlúv), ktoré sú v zákone zakotvené pre uzavieranie konkrétnych spotrebiteľských zmlúv.

Okrem toho sa nemôže **vopred spotrebiteľ vzdať práv ktoré ešte nemá.**

Týchto zákonom ustanovených podmienok sa spotrebiteľ nemôže vopred vzdať. Preto by bolo neplatné aj také dojednanie v spotrebiteľskej zmluve, v ktorej by spotrebiteľ dal súhlas na neakceptovanie zákonom ustanovenej podmienky či obchádzanie niektorej neprijateľnej podmienky, a to by v konečnom dôsledku zhoršilo jeho zmluvné postavenie.

Podmienky spotrebiteľských zmlúv upravené v zákone (všeobecné a aj osobitné) sú vo vzťahu k spotrebiteľovi kogentné, keďže nepripúšťajú odchylnú úpravu, ktorou by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa.

V odseku 2 je zakotvené základné výkladové pravidlo, v zmysle ktorého v prípade, ak vzniknú pochybnosti, bude platiť priaznivejší výklad obsahu zmluvy v prospech spotrebiteľa.

V odseku 3 doplnenom zákonom č. 575/2009 Z.z. sa zaviedla výnimka z pravidla uvedeného v odseku 2, pokiaľ ide o priaznivejší výklad zmluvnej podmienky v prospech spotrebiteľa. V prípade, ak uplatňuje právo na posúdenie zmluvnej podmienky (napr. ako žalobca na súde) právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa, tak príslušný orgán (spravidla súd), ak sú pochybnosti o význame zmluvnej podmienky, sa už nemusí zásadne prikloniť na stranu spotrebiteľa.

Súvisiace ustanovenia

§ 39, § 52 až 53, 741b, 792a OZ;

Súvisiace predpisy

zákon č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr;

zákon č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji

§ 55 až 60

Novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 161/2011 Z.z.) s účinnosťou od 1. júla 2011 zrušila ustanovenia § 55 až 60 a táto úprava, avšak v pozmenenom obsahu, sa presunula do zákona č. 161/2011 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri poskytovaní niektorých služieb cestovného ruchu.